Creșterea transparenței împrumuturilor de consum. Rolul dobânzii anuale efective.

- Sumarul rezultatelor -

Woldemar Walter

Echipa Economică Germană Moldova

Berlin/Chişinău, Mai 2018

Conținut

1. Introducere
2. Reglementarea UE cu privire la transparența împrumuturilor de consum
3. Cazul Germaniei
4. Cazul Austriei
5. Reglementare și implementare în Moldova
6. Împrumuturi de consum și stabilitate financiară
7. Sumar și recomandări pentru Moldova

1. Introducere

- Transparența împrumuturilor de consum este importantă pentru protecția consumatorului, stabilitatea financiară și concurența loială
- Împrumutătorii trebuie să poată compara costul creditelor într-un mod simplu
- Un instrument utilizat pe scară largă pentru a compara diferite oferte de împrumut este rata dobânzii anuale efective (DAE)
- DAE include toate costurile de creditare și le exprimă ca rată anuală a dobânzii

Subiectul cercetării: Este oare DAE utilizat în modul corespunzător în Moldova pentru a asigura protecția consumatorului?

- Înainte de a examina situația specifică din Moldova, mai întâi analizăm utilizarea DAE în unele state membre ale UE - și anume, Germania și Austria
- Aceste două țări trebuiau să implementeze directiva UE, care definește standardele în reglementarea împrumuturilor de consum
- Reglementarea în Moldova, de asemenea, urmează directivei UE

2. Reglementarea UE privind transparența împrumuturilor de consum

- Contractele creditelor de consum sunt reglementate la nivel UE de Directiva 2008/48/EC
- Conform acestei directive toate țările UE trebuie să îndeplinească anumite standarde minime și să utilizeze aceleași definiții
- Anunțul publicitar, în care se indică costurile creditului, trebuie să includă informații standard:
  - Rata nominală a dobânzii, plus eventuale costuri suplimentare incluse în costul total;
  - Valoarea totală a creditului;
  - DAE;
  - Durata contractului de credit;
  - Suma totală plătibilă de către consumator;
  - Valoarea ratelor

3. Reglementarea în Germania

- Germania îndeplinește cerințele impuse de Directiva UE, publicitatea trebuie să afișeze:
  - Rata nominală a dobânzii, orice costuri suplimentare incluse în costul total; valoarea totală a creditului; DAE; durata contractului de credit; valoarea totală plătibilă de către consumator; suma ratelor
- Însă legea mai formulează prevederi suplimentare:
  - Orice comunicare de publicitate trebuie să fie corectă, clară și să nu inducă în eroare
  - Formulările ce conduc la așteptări greșite privind costurile creditelor nu este permisă
  - DAE trebuie să fie accentuat cel puțin în aceeași măsură ca și celelalte rate
  - Anunțul publicitar trebuie să includă un exemplu de DAE pentru care creditorul se așteaptă ca 2/3 din contractele încheiate pe baza acestei publicități să aibă rata de publicitate sau una mai bună

Exemple practice de publicitate în Germania

Nettodarlehensbetrag	8.000 EUR
Effektiver Jahreszins	3,99 %
Fester Sollzinssatz p. a.	3,92 %
Monatliche Rate	180,34 EUR
Laufzeit in Monaten / Anzahl Raten	48
Zu zahlender Gesamtbetrag	8.656,42 EUR

Der Zinssatz ist bonitätsabhängig. Darlehensgeber ist die Deutsche Bank Privat- und Geschäftskunden AG, Theodor-Heuss-Allee 72, 60486 Frankfurt am Main.

Standard-Konditionen: Nettodarlehensbetrag von 1.000 Euro bis 75.000 Euro; effektiver Jahreszins von 3,49% bis 7,49%; fester Sollzinssatz p.a. von 3,44% bis 7,24% ; Laufzeit von 12 bis 84 Monaten. Bonität vorausgesetzt.

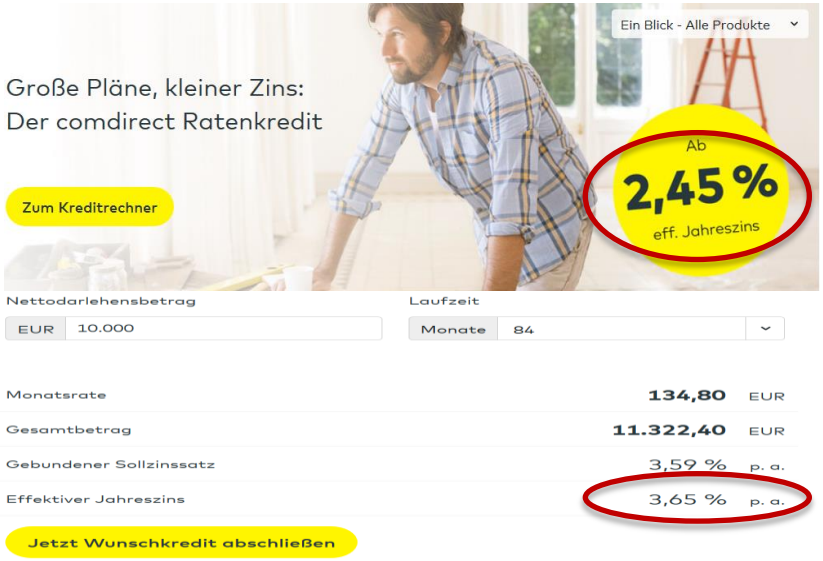

- DAE ("Effektiver Jahreszins") se declară de obicei înainte de rata nominală a dobânzii
- Dacă este afișată o singură rată a dobânzii, aceasta este DAE; dacă se indică rata nominală a dobânzii, aceasta este imediat urmată de DAE
- O diferență foarte mică între DAE și rata nominală a dobânzii
- ➢ Anunțurile publicitare se concentrează pe DAE, o transparență înaltă și o comparabilitate pentru consumatori. DAE este utilizat în modul corespunzător

4. Reglementarea în Austria

- Reglementarea în Austria îndeplinește cerințele impuse de Directiva UE, publicitatea trebuie să afișeze:
  - Rata nominală a dobânzii, plus eventuale costuri suplimentare incluse în costul total;
  - Valoarea totală a creditului;
  - DAE;
  - Durata contractului de credit;
  - Suma totală plătibilă de către consumator;
  - Valoarea ratelor

- Nu există prevederi suplimentare

➢ Reglementare mai slabă decât în Germania

Exemple practice de publicitate în Austria

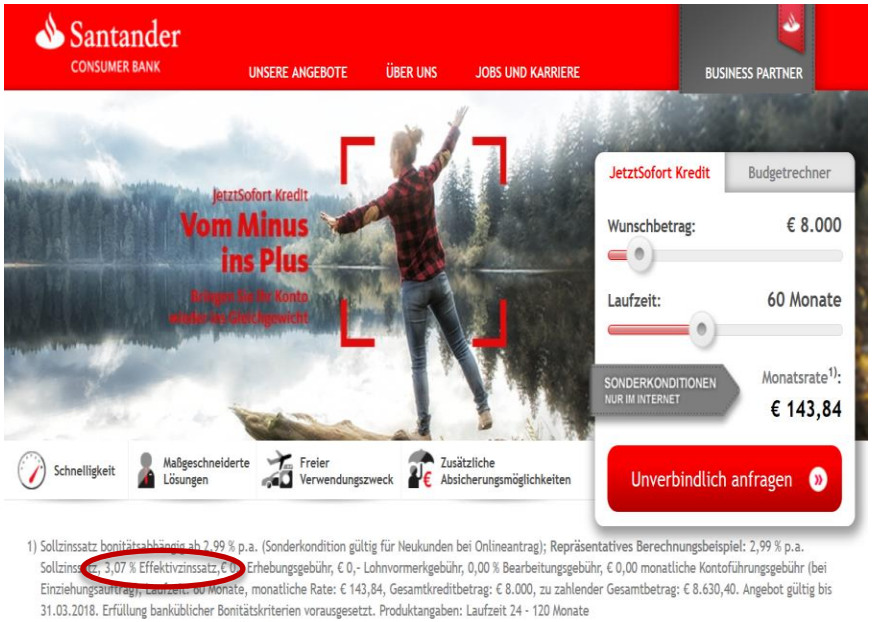

- În anunțurile publicitare se pune accent fie pe valoarea plății lunare, fie pe rata nominală a dobânzii
- DAE este, în mare parte, ascuns în text scris cu fonturi foarte mici

➢ Utilizarea DAE este mai puțin transparentă, se necesită eforturi și cunoștințe din partea consumatorilor pentru a compara și înțelege ofertele de credit

5. Reglementarea în Moldova

- Moldova îndeplinește cerințele impuse de Directiva UE, publicitatea trebuie să afișeze:
  - Rata nominală a dobânzii, orice costuri suplimentare incluse în costul total; valoarea totală a creditului; DAE; durata contractului de credit; valoarea totală plătibilă de către consumator; suma ratelor
- Legea LPO202/2013 prevede adițional:
  - Această informație trebuie să fie redată în același câmp vizual și cu caractere de aceeași dimensiune

➢ Reglementarea este un pic mai strictă decât în Austria, însă mai puțin strictă decât în Germania

Exemple de publicitate în Moldova (1)

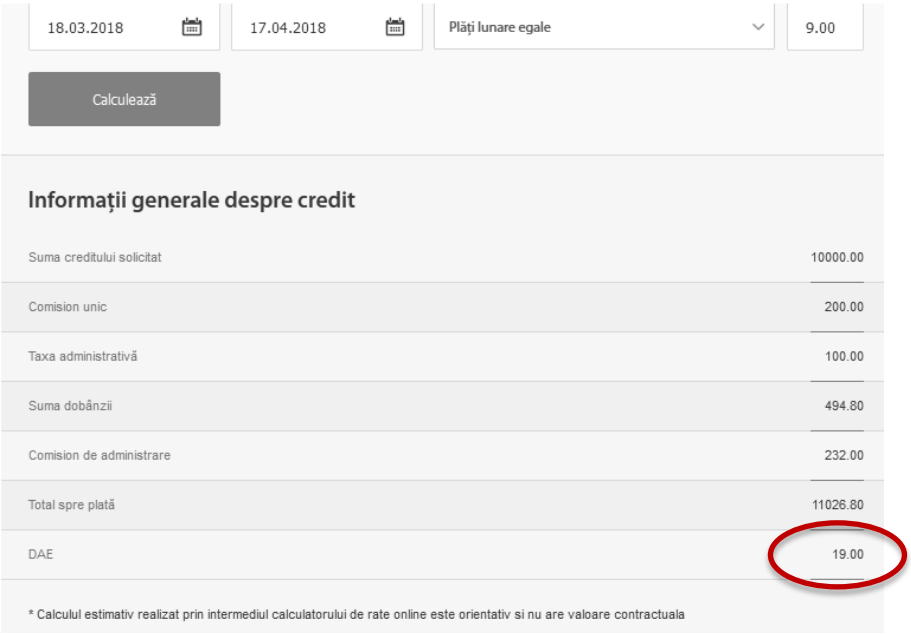

18.03.2018	17.04.2018	Plăți lunare egale	9.00

Calculează

Informații generale despre credit

Suma creditului solicitat	10000.00
Comision unic	200.00
Taxa administrativă	100.00
Suma dobânzii	494.80
Comision de administrare	232.00
Total spre plată	11026.80
DAE	19.00

* Calculul estimativ realizat prin intermediul calculatorului de rate online este orientativ si nu are valoare contractuala

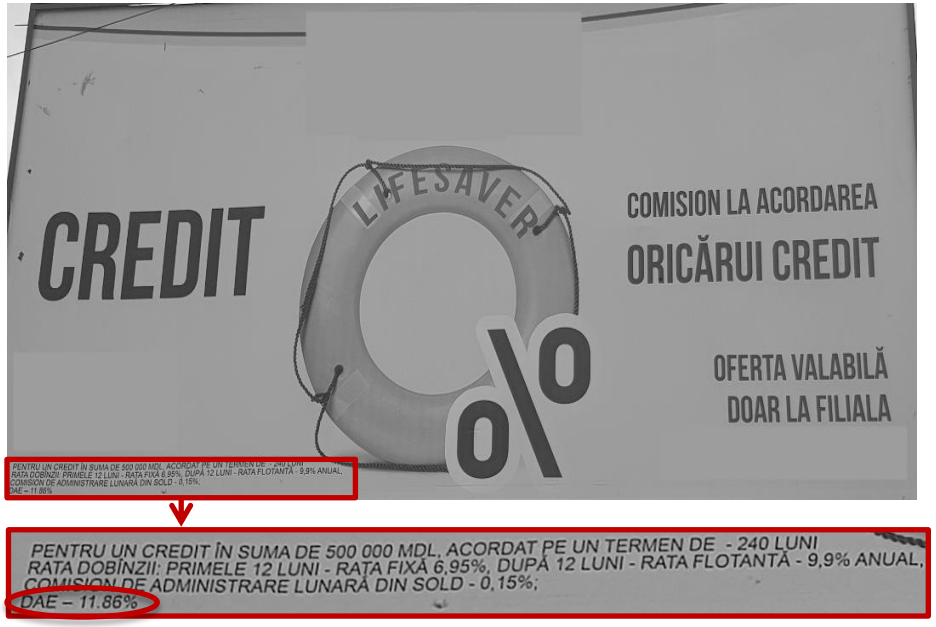

- Toată informația necesară este afișată
- Fără accent pe DAE și afișat doar abreviat
- În exemplul din stânga “%” lipsește; în cel din dreapta “0%” induce în eroare
- ➢ Din punct de vedere legal este O.K., însă ambele cazuri nu ar fi posibile în Germania

Exemple de publicitate în Moldova (2)

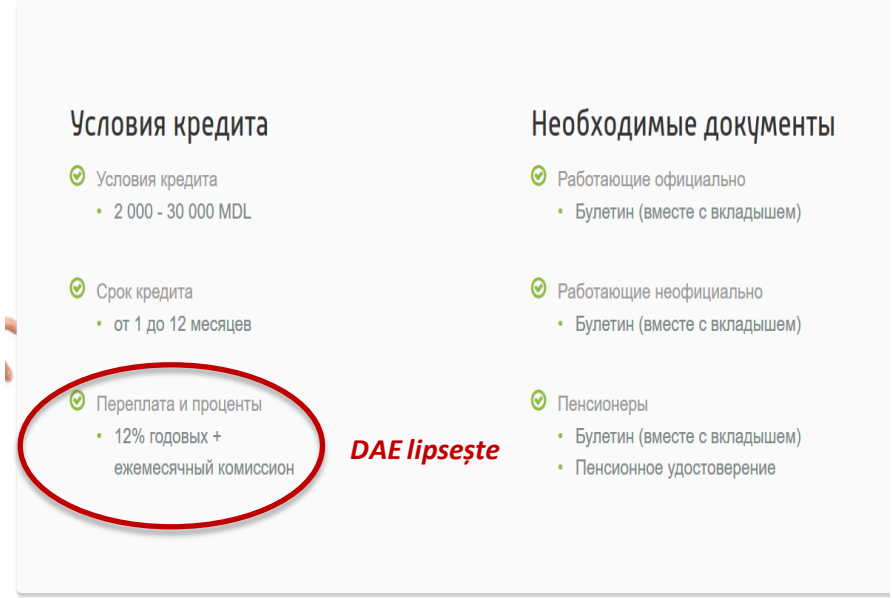

- În exemplul din stânga DAE lipsește
- Exemplul din dreapta nu afișează nici una din informațiile impuse de lege

➢ Încălcări clare ale legii

➢ Supravegherea pare a fi o problemă

Transparența în procesul de obținere a împrumutului

- Efectuarea studiilor de teren: pentru a evalua transparența în procesul de obținere a împrumutului, instituțiile bancare și de microfinanțare au fost solicitate să ofere împrumuturi
- Conform legii creditorii sunt obligați:
  - să furnizeze informații pre-contractuale
  - să furnizeze explicații adecvate referitor la toate costurile
  - să evalueze bonitatea consumatorului în baza unor informații suficiente
- Experiența noastră
  - Creditorii, în special instituțiile de microfinanțare, deseori acordă credite fără a explica toate subtilitățile unui contract de finanțare
  - Informații precontractuale uneori nu sunt furnizate
  - Informațiile precontractuale sunt adesea incomplete, iar mai multe detalii se oferă adesea doar la cerere
  - Împrumuturi între MDL 1 pînă la 8 mld. sunt, de obicei, furnizate în baza actului de identitate, fără orice declarații de venit

➢ Activitatea de creditare este lipsită de transparența necesară, care este obligatorie pentru asigurarea protecției consumatorului, în special în cazul instituțiilor de microfinanțare

6. Împrumuturi de consum și stabilitatea financiară

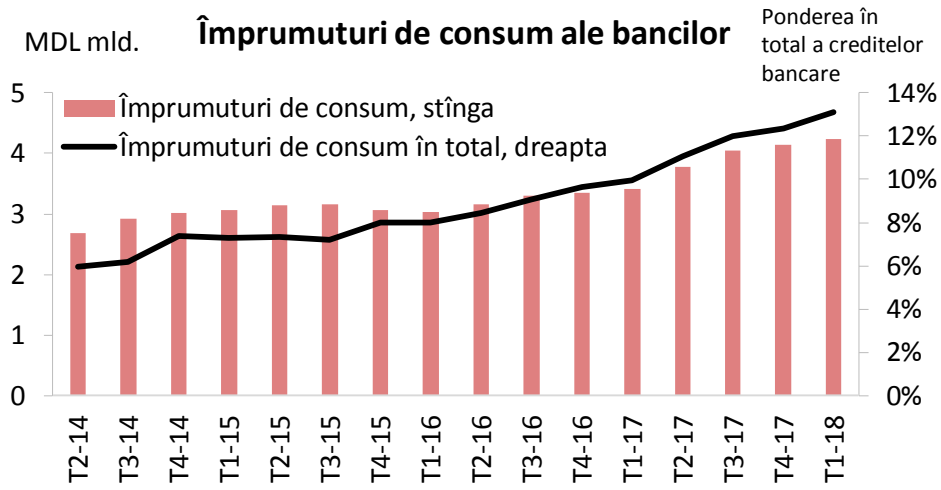

Sursă: Banca Națională a Moldovei

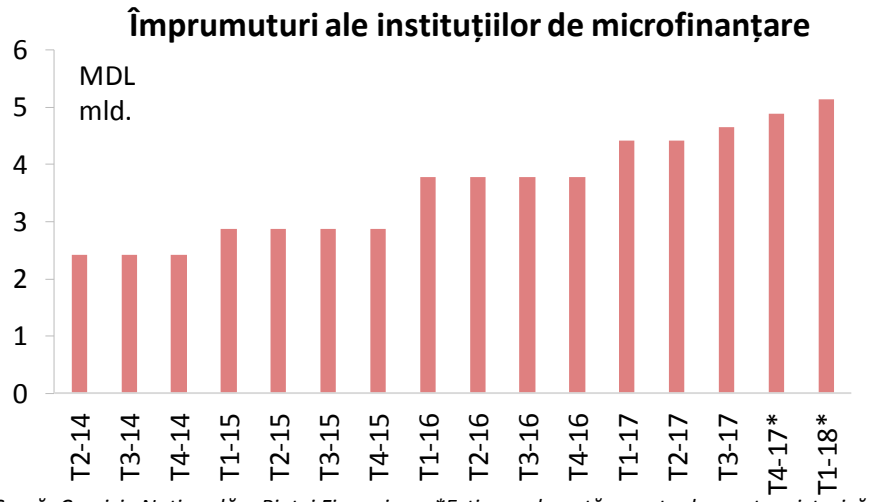

*Sursă: Comisia Națională a Pieței Financiare; *Estimare bazată pe rata de creștere istorică*

- Creștere puternică a împrumuturilor de consum în ultimii 4 ani:
  - Pentru bănci: de la MDL 2.7 mld. în Q2-2014 la MDL 4.2 mld. în Q1-2018, o creștere de 58%
  - Pentru instituțiile de microfinanțare: de la MDL 2.4 mld. în 2014 la estimativ MDL 5.1 mld. Q1-2018, o creștere de 111%
- Împrumuturile de consum ale băncilor împreună cu împrumuturile instituțiilor de microfinanțare constituie la moment ca. 29 % din volumul total al creditelor sectorului bancar
- ➢ Creșterea importanței creditelor de consum, în combinație cu un sistem netransparent de acordare a creditelor de consum, poate constitui o potențială amenințare pentru stabilitatea financiară

7. Sumar

- În pofida Directivei UE mai există diferențe între țări, deoarece reglementările unor țări depășesc cerințele Directivei, de ex. Germania
- Reglementarea mai strictă duce la rezultate mai bune: în Germania, publicitatea se concentrează pe DAE și este mai transparentă decât, spre exemplu, în Austria

Situația în Moldova

- Moldova îndeplinește standardele UE, însă nu aduce alte prevederi substanțiale
- Anunțurile publicitare nu sunt foarte transparente, DAE nu este utilizat în modul corespunzător, consumatorii nu sunt protejați prea bine
- În plus, există multe încălcări ale legii în anunțurile publicitare și în dialogul cu consumatorii
- Există necesitatea de a consolida reglementarea și supravegherea

Recomandări

Reglementare (disclaimer/declinare a responsabilității: aviz economic, însă nu juridic)

- O posibilitate: consolidarea reglementării conform experienței germane
- A se include prevederi generale în reglementare:
  - Orice comunicare de publicitate trebuie să fie corectă, clară și să nu inducă în eroare
  - A nu se permite formulări, care conduc la așteptări greșite privind costul creditului
- A se include dispoziții speciale:
  - A se afișa DAE cel puțin la fel de proeminent ca orice altă rată
  - DAE trebuie să fie afișat imediat înaintea sau după rata dobânzii nominale

Supravegherea

- Dincolo de analiza noastră, o întrebare importantă este: Are autoritatea de supraveghere capacitatea de acoperire a domeniului respectiv și ce măsuri trebuie întreprinse pentru a o îmbunătăți?
- Subiect de cercetare ulterioară

Contacte

Woldemar Walter

walter@berlin-economics.com

Echipa Economică Moldova

c/o BE Berlin Economics GmbH

Schillerstr. 59, D-10627 Berlin

Tel: +49 30 / 20 61 34 64 0

Fax: +49 30 / 20 61 34 64 9

www.get-moldova.de

Twitter: @BerlinEconomics

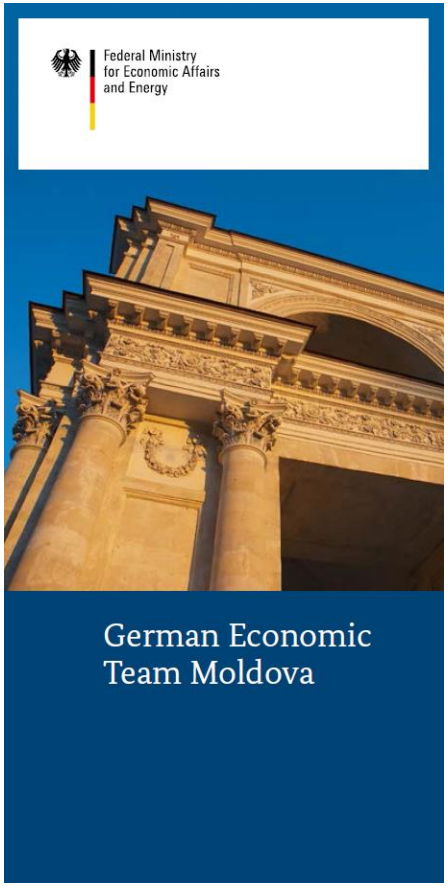

Berlin Economics